

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2020. április 2.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Az 1. cikk (1) bekezdése – A 2. cikk b) pontja – A »fogyasztó« fogalma – Társasházi közös tulajdon”

A C-329/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale di Milano (milánói bíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2019. április 23-án érkezett, 2019. április 1-jei határozatával terjesztett elő

a **Condominio di Milano, via Meda**

és

az **Eurothermo SpA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (előadó) és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: H. Saugmandsgaard Øe,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Eurothermo SpA képviseletében A. Fracchia avvocato,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: E. Manzo avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviseletében G. Gattinara és N. Ruiz García, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 1. cikke (1) bekezdésének és 2. cikke b) pontjának az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet egy társasház, a condominio di Milano, via Meda (a továbbiakban: condominio Meda) és az Eurothermo SpA között a condominio Medától a hőenergia-ellátási szerződés teljesítése címén követelt késedelmi kamatok fizetése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A 93/13 irányelv

- 3 A 93/13 irányelv tizenkettedik preambulumbekkezdése szerint
„[...] a tagállamok nemzeti jogszabályainak jelenlegi állapotában csak egy részleges harmonizáció tervezhető; [...] mivel a tagállamok számára meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy a Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az ebben az irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztóknak.”
- 4 Az említett irányelv 1. cikkének (1) bekezdése szerint az irányelv célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.
- 5 A 93/13 irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:
„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:
[...]
b) »fogyasztó«: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén;
[...]
- 6 Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében valamely egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelen feltételnek tekintendő, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.
- 7 Az említett irányelv 8. cikke alapján a tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak az EUM-Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

A 2011/83/EU irányelv

- 8 A fogyasztók jogairól, a 93/13 irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.) (13) preambulumbekkezdése szerint:

„Az uniós jognak megfelelően továbbra is tagállami hatáskör marad ezen irányelv rendelkezéseinek az irányelv hatályán kívül eső területekre történő alkalmazása. A tagállamok tehát fenntarthatnak vagy bevezethetnek az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó szerződésekre vonatkozóan az ezen irányelv rendelkezéseinek vagy egyes rendelkezéseinek megfelelő nemzeti jogszabályokat. A tagállamok határozhatnak például úgy, hogy az ezen irányelvben foglalt szabályok alkalmazását kiterjesztik jogi személyekre vagy olyan természetes személyekre, akik ezen irányelv értelmében nem fogyasztók, mint amilyenek a nem kormányzati szervezetek, az induló vállalkozások vagy a kis- és középvállalkozások. [...]”

Az olasz jog

A polgári törvénykönyv

- 9 A codice civile (polgári törvénykönyv) 1117. cikke a következőket írja elő:

„Az épület egyes részei a tulajdonosok közös tulajdonában állnak, még akkor is, ha időszakosan jogosultak azok használatára, feltéve, hogy a jogcím másként nem rendelkezik:

- 1) az épület minden olyan része, amely a közös használatához szükséges, mint az a földterület, amelyen az épület áll, az alapozás, a tartófalak, az oszlopok és a tartógerendák, a tető és a lapos tető, a lépcső, a bejárat ajtók, a lépcsőház, a kapualj, az előterek, az udvar és a homlokzat;
- 2) a parkoló számára fenntartott területek, valamint a közös szolgáltatások számára fenntartott helyiségek, mint például a portásfülke, a mosókonyha, a teregetés céljára fenntartott helyiség, valamint a szerkezeti és funkcionális jellemzők folytán közös használatra szolgáló padlás;
- 3) bármilyen, közös használatra szánt építmények, berendezések és gyártott dolgok, mint a felvonók, a kutak, a víztartályok, a vízellátó és szennyvízelvezető berendezések, a gáz- és villamosenergia-ellátásra és -továbbításra, a fűtésre és légkondicionálásra, a rádió- és televíziószolgáltatások vételére szolgáló központi rendszerek, valamint bármely más típusú – beleértve a műholdon vagy kábelon keresztül történő – információáramláshoz való hozzáférést lehetővé tevő felszerelések, és a különböző tulajdonostársak külön tulajdonában lévő helyiségek csatlakozási pontjához vagy egyedi felszerelések esetében a használati ponthoz való megfelelő csatlakozások, a közhálózatokra vonatkozó ágazati szabályozásokban előírt rendelkezések sérelme nélkül.”

- 10 A polgári törvénykönyv „Hatály” című 1117a. cikke értelmében:

„E fejezet rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók minden olyan esetben, amikor több ingatlanegység vagy több épület [...] az 1117. cikk értelmében vett közös részekkel rendelkezik.”

- 11 A polgári törvénykönyvnek „A közös képviselő megválasztása, felmentése és kötelezettségei” című 1129. cikkének első bekezdése a következőket mondja ki:

„Amennyiben a tulajdonostársak száma meghaladja a nyolcat, és a közgyűlés erről nem rendelkezik, a közös képviselőt az egy vagy több tulajdonostárs vagy a felmentett közös képviselő által indított kereset tárgyában eljáró igazságügyi hatóság nevezi ki.”

- 12 A polgári törvénykönyv „Képviselő” című 1131. cikke a következőket írja elő:

„A közös képviselő a [hatásköreinek] korlátai között képviseli a társasházat, és mind a tulajdonostársakkal, mind pedig harmadik személyekkel szemben eljárhat a bíróság előtt.”

A fogyasztóvédelmi törvénykönyv

- 13 A 93/13 irányelv rendelkezéseit a decreto legislativo n°206 – Codice del consumo, a norma dell’articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n° 229 (a 2003. július 29-i 229. sz. törvény 7. cikke szerinti fogyasztóvédelmi törvénykönyvről szóló 206. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a GURI 2005. október 8-i 235. számának 168. számú rendes melléklete) ültette át az olasz jogba. A fogyasztóvédelmi törvénykönyv 3. cikkének (1) bekezdése a „fogyasztó” fogalmát úgy határozza meg, mint „az a természetes személy, aki az esetlegesen folytatott vállalkozói, kereskedelmi, kézműipari vagy szakmai tevékenységtől eltérő célokból jár el”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 14 2010. április 2-án a Milánóban (Olaszország) található, közös képviselője által képviselt condominio Meda hőenergia-ellátási szerződést kötött az Eurothermóval, amely szerződés 6.3. cikkében található kikötés szerint késedelmes fizetés esetén az adósnak „az egyenleg kifizetésére nyitva álló határidő lejártától kezdődően 9,25%-os késedelmi kamatot kell fizetnie”.
- 15 2016. április 18-án az Eurothermo a 2014. november 14-i közvetítési eljárás jegyzőkönyve alapján felszólította a condominio Medát, hogy fizesse meg neki azt a 21 025,43 euró összeget, amely az e szerződésből eredő tartozás után járó és a 2016. február 17-én esedékes tőke után számított késedelmi kamatnak felelt meg.
- 16 A condominio Meda ellentmondással élt a fizetési meghagyással szemben a kérdést előterjesztő bíróság előtt, arra hivatkozva, hogy a 93/13 irányelv értelmében vett fogyasztónak minősül, és hogy az említett szerződés 6.3. cikkében szereplő kikötés tisztességtelen.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint e kikötés ténylegesen tisztességtelen, és hogy a Bíróság ítélezési gyakorlatának megfelelően azt hivatalból megsemmisítheti. Mindazonáltal e bíróság arra keresi a választ, hogy az olasz jog szerinti „condominióhoz” hasonló társasház a 93/13 irányelv értelmében vett fogyasztók kategóriájába tartozónak lehet-e tekinteni.
- 18 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a Corte suprema di cassazione (semmtőszék, Olaszország) ítélezési gyakorlatára hivatkozik, amely szerint egyrészt az ilyen társasházak, bár nem jogi személyek, „önálló jogalanyak” minősülnek. Másrészt ugyanezen ítélezési gyakorlat szerint a fogyasztóvédelmi szabályokat alkalmazni kell az eladó vagy a szolgáltató és a „résztvevőitől elkülönülő jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó egységként” meghatározott társasház közös képviselője között kötött szerződésekre, mivel az különböző, olyan tulajdonostársak nevében jár el, akiket fogyasztónak kell tekinteni.

- 19 Ezenkívül e bíróság emlékeztet a Bíróság ítélezési gyakorlatára, különösen a 2001. november 22-i Cape and Idealservice MN RE ítéletre (C-541/99 és C-542/99, EU:C:2001:625), amely szerint a „fogyasztó” fogalmának az érintett jogalany természetes személy jellegén kell alapulnia. Mindazonáltal e bíróság szerint a 93/13 irányelv alkalmazhatóságának kizárólag azon az alapon történő kizárása, hogy az érintett személy nem természetes vagy jogi személy, azzal a veszéllyel járna, hogy bizonyos jogalanyokat megfoszt a védelemtől olyan esetekben, amikor az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest olyan hátrányos helyzet áll fenn, amely igazolhatja a fogyasztóvédelmi szabályozás alkalmazását.
- 20 E körülmények között határozott úgy a Tribunale di Milano (milánói bíróság, Olaszország), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a fogyasztó [93/13] irányelvben alkalmazott fogalmával fogyasztónak minősíteni az olyan (az olasz jogrend szerinti társasházhoz hasonló) személyt, amely nem tartozik a »természetes személy« vagy a »jogi személy« fogalmának hatálya alá, ha e személy olyan célból köt szerződést, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén, és az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest kiszolgáltatott helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 21 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és 2. cikkének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti ítélezési gyakorlat, amely úgy értelmezi az ezen irányelvet a nemzeti jogba átültető jogszabályt, hogy ez ezen irányelvben a fogyasztóvédelemre vonatkozóan megállapított szabályok az olasz jog szerinti „condominióhoz” hasonló jogalany által valamely eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésre is alkalmazandók.
- 22 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolása érdekében mindenekelőtt meg kell vizsgálni az említett irányelv hatályát annak meghatározása érdekében, hogy a természetes személynek nem minősülő jogalany az uniós jog fejlődésének jelenlegi szakaszában a „fogyasztó” fogalmába tartozhat-e.
- 23 A 93/13 irányelv célja az 1. cikkének (1) bekezdése szerint az, hogy a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit közelítse.
- 24 Ezen irányelv 2. cikkének b) pontja szerint a „fogyasztó” fogalmát úgy kell érteni, mint amely magában foglal „minden olyan természetes személy[t], aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén”. E rendelkezésből következik, hogy ahhoz, hogy valamely személy e fogalom hatálya alá tartozzon, két együttes feltételnek kell teljesülnie, nevezetesen annak, hogy természetes személy legyen, és hogy tevékenységét ne üzleti célból végezze.
- 25 Ami az első feltételt illeti, a Bíróság már megállapította, hogy a természetes személytől eltérő olyan személy, aki eladóval vagy szolgáltatóval köt szerződést, nem tekinthető a 93/13 irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett fogyasztónak (2001. november 22-i Cape és Idealservice MN RE ítélet, C-541/99 és C-542/99, EU:C:2001:625, 16. pont).
- 26 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az olasz jogrendben a társasház olyan jogalany, amely nem „természetes személy”, és nem is „jogi személy”.

- 27 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az uniós jog fejlődésének jelenlegi szakaszában a „tulajdon” fogalmát uniós szinten nem harmonizálták, és hogy a tagállamok között eltérések maradhatnak fenn. Meg kell állapítani, hogy az EUMSZ 345. cikk értelmében a Szerződések nem sérthetik a tagállamokban fennálló tulajdoni rendet. Ezenkívül a tágabb rendszertani értelmezés keretében fontos megjegyezni, hogy az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.) 1. cikke (2) bekezdésének k) pontja kizárja hatálya alól a dologi jogokat.
- 28 Következésképpen mindaddig, amíg az uniós jogalkotó e tekintetben nem avatkozik be, a tagállamok a nemzeti jogrendjükben továbbra is szabadon szabályozhatják a társasházra vonatkozó jogrendszert, akár „jogi személynek” minősítve azt, akár nem.
- 29 Következésképpen az olyan társasház, mint az alapügyben szóban forgó felperes, nem teljesíti a 93/13 irányelv 2. cikkének b) pontjában foglalt első feltételt, következésképpen pedig nem tartozik az e rendelkezés értelmében vett „fogyasztó” fogalmába, így az ilyen társasház és az eladó vagy szolgáltató között kötött szerződés nem tartozik az említett irányelv hatálya alá.
- 30 E következtetésnek nem mond ellent a 2019. december 5-i EVN Bulgaria Toplofikatsia és Toplofikatsia Sofia ítélet (C-708/17 és C-725/17, EU:C:2019:1049, 59. pont). Ugyanis, bár a Bíróság megállapította, hogy az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben szóban forgó, társasházi ingatlan hőenergia-ellátására irányuló szerződések a 2011/83 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a fogyasztó és a szolgáltatók között kötött szerződéskategóriákba tartoznak, fontos megjegyezni, hogy e szerződéseket maguk a tulajdonostársak, nem pedig – mint az alapügyben – a közös képviselő által képviselt társasház kötötte.
- 31 E körülmények között még azt kell meghatározni, hogy az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, mint a Corte suprema di cassazione (semmitőszék) ítélkezési gyakorlata, amely úgy értelmezi a 93/13 irányelvet a nemzeti jogba átültető jogszabályt, hogy az ezen irányelvben a fogyasztóvédelemre vonatkozóan megállapított szabályok az olasz jog szerinti „condominióhoz” hasonló jogalany által valamely eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésre is alkalmazandók, ellentétes-e az Unión belüli fogyasztóvédelmi rendszer szellemével.
- 32 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 169. cikk (4) bekezdésének megfelelően a tagállamok szigorúbb fogyasztóvédelmi intézkedéseket tarthatnak fenn vagy vezethetnek be, amennyiben azok összeegyeztethetők a Szerződésekkel.
- 33 A 93/13 irányelv tizenkettedik preambulumbekkezdése szerint ezen irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak csak részleges és minimális harmonizációját végzi el, meghagyva a tagállamok számára azt a lehetőséget, hogy a Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az ebben az irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztók számára. Ezenkívül az említett irányelv 8. cikke értelmében a tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.
- 34 Egyébiránt a 2011/83 irányelv (13) preambulumbekkezdése szerint az uniós jognak megfelelően továbbra is tagállami hatáskör marad ezen irányelv rendelkezéseinek az irányelv hatályán kívül eső területekre történő alkalmazása. A tagállamok határozhatnak például úgy, hogy az említett irányelvben foglalt szabályok alkalmazását kiterjesztik olyan jogi személyekre vagy természetes személyekre, amelyek vagy akik ezen irányelv értelmében nem fogyasztók.

- 35 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a Corte suprema di cassazione (semmitőszék) olyan ítélkezési gyakorlatot alakított ki, amelynek célja a fogyasztók nagyobb védelme azáltal, hogy a 93/13 irányelvben előírt védelem hatályát kiterjeszti olyan jogalanyra, mint az olasz jog szerinti „condominio”, amely a nemzeti jog értelmében nem természetes személy.
- 36 Márpedig az ilyen ítélkezési gyakorlat az ezen irányelv fogyasztóvédelmi célkitűzésébe illeszkedik (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Banco Santander és Escobedo Cortés ítélet, C-96/16 és C-94/17, EU:C:2018:643, 69. pont).
- 37 Ebből következik, hogy még ha az olyan jogalany, mint az olasz jog szerinti „condominio”, nem is tartozik a 93/13 irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett „fogyasztó” fogalmába, a tagállamok alkalmazhatják ezen irányelv rendelkezéseit az ez utóbbi hatályán kívül eső területekre (lásd analógia útján: 2012. július 12-i SC Volksbank România ítélet, C-602/10, EU:C:2012:443, 40. pont), feltéve hogy a nemzeti bíróságok általi ilyen értelmezés biztosítja a fogyasztók magasabb szintű védelmét, és nem sérti a Szerződések rendelkezéseit.
- 38 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és 2. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely úgy értelmezi az ezen irányelvet a nemzeti jogba átültető jog szabályozást, hogy az ezen irányelvben a fogyasztóvédelemre vonatkozóan megállapított szabályok az olasz jog szerinti „condominióhoz” hasonló jogalany által valamely eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésre akkor is alkalmazandók, ha az ilyen jogalany nem tartozik az említett irányelv hatálya alá.

A költségekről

- 39 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és 2. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely úgy értelmezi az ezen irányelvet a nemzeti jogba átültető jogszabályt, hogy az ezen irányelvben a fogyasztóvédelemre vonatkozóan megállapított szabályok az olasz jog szerinti „condominióhoz” hasonló jogalany által valamely eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésre akkor is alkalmazandók, ha az ilyen jogalany nem tartozik az említett irányelv hatálya alá.

Aláírások